

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. balandžio 11 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (pranešėjas), Andžej Maciejewski ir Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Miškų fondas“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gegužės 4 d. nutarties ir 2021 m. gegužės 6 d. papildomos nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „GreenGold Timberlands 1“ ieškinį atsakovams uždarajai akcinei bendrovei „Miškų fondas“, K. B., R. J., R. J., P. M., R. G., G. M., G. J. ir S. G. dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais ir restitucijos taikymo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 4¹ straipsnyje nustatytos miškų ūkio žemės sklypo pardavimo tvarkos ir šiame įstatyme nustatyto pagrindo ginti gretimo žemės sklypo savininko pirmenybės teisę pirkti parduodamą besiribojantį žemės sklypą aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė:
  - 2.1. pripažinti niekine ir negaliojančia atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir K. B. 2018 m. rugsėjo 25 d. sudarytos mainų sutarties dalį dėl 251/2766 žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), dalies perleidimo atsakovės UAB „Miškų fondas“ nuosavybėn bei 1/6 dalies žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), perleidimo K. B. nuosavybėn, kartu ir susitarimą nustatyti naudojimosi žemės sklypu, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), tvarką bei atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir K. B. sudarytą 2018 m. spalio 24 d. pirkimo–pardavimo sutartį dėl 1/6 dalies žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), perleidimo atsakovės UAB „Miškų fondas“ nuosavybėn;
  - 2.2. taikyti dvišalę restituciją – grąžinti atsakovui K. B. nuosavybės teisę į 251/2766 dalį žemės sklypo, o atsakovei UAB „Miškų fondas“ pripažinti nuosavybės teisę į 1/6 dalį žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), laikant, kad nuosavybės teisė nebuvo perėjusi atsakovui K. B., ir panaikinti įrašus Nekilnojamojo turto registre, kuriais pažymėtas nuosavybės teisės į 1/6 dalį žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), perėjimas atsakovui K. B. 2018 m. rugsėjo 25 d. mainų sutarties pagrindu ir nuosavybės teisės perėjimas atsakovei UAB „Miškų fondas“ 2018 m. spalio 24 d. pirkimo–pardavimo sutarties pagrindu, taip pat panaikinti įrašą Nekilnojamojo turto registre apie susitarimą dėl naudojimosi žemės sklypu, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), tvarkos nustatymo;
  - 2.3. pripažinti niekine ir negaliojančia atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir R. G. bei S. G. sudarytą 2018 m. lapkričio 7 d. žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), dalies pirkimo–pardavimo sutartį bei taikyti dvišalę restituciją – atsakovei UAB „Miškų fondas“ grąžinti nuosavybės teisę į 26/1383 dalis žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), o atsakovams R. G. ir S. G. grąžinti jų sumokėtą 780 Eur kainą už nupirktas žemės sklypo dalis;
  - 2.4. pripažinti niekine ir negaliojančia atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir R. J., R. J., P. M., R. G., G. M. ir G. J. sudarytą 2018 m. spalio 19 d. pirkimo–pardavimo sutarties dalį dėl žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), dalių (iš viso 1132/1383 dalių) perleidimo atsakovei UAB „Miškų fondas“ nuosavybės teise bei taikyti dvišalę restituciją – atsakovams R. J., R. J., P. M., R. G., G. M. ir G. J. grąžinti nuosavybės teisę į jų perleistas žemės sklypo dalis, o atsakovei UAB „Miškų fondas“ – šios sumokėtą kainą už nupirktas žemės sklypo dalis;
  - 2.5. priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad ji 2017 m. liepos 13 d. pirkimo–pardavimo sutarties pagrindu įgijo nuosavybės teisę į 11,4000 ha miškų ūkio paskirties žemės sklypą, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), esantį (*duomenys neskeltini*), kuris ribojasi su 13,8300 ha ploto miškų ūkio paskirties žemės sklypu, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), esančiu (*duomenys neskeltini*) (toliau – ir žemės sklypas Nr. 1).
4. Ieškovė 2018 m. gruodžio 3 d. gavo Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Panevėžio skyriaus 2018 m. lapkričio 30 d. raštą, kuriame nurodoma, kad atsakovė UAB „Miškų fondas“ pateikė šiai tarnybai pranešimą apie parduodamas 821/922 dalis (t. y. 12,3150 ha) žemės sklypo Nr. 1 tokiomis sąlygomis: 821/922 žemės sklypo Nr. 1 dalių kaina yra 66 500 Eur; šis žemės sklypas Nr. 1

parduodamas kartu su kitu žemės sklypu, unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*), kadastro Nr. (*duomenys neskelbtini*), esančiu (*duomenys neskelbtini*) (toliau – ir žemės sklypas 2); žemės sklypo Nr. 2 kaina – 17 500 Eur. Ieškovė 2018 m. gruodžio 20 d. pateikė tarnybai sutikimą pirkti nurodytas žemės sklypo Nr. 1 dalis ir žemės sklypą Nr. 2.

5. Ieškovė, patikrinusi viešame registre duomenis apie parduodamus sklypus, sužinojo, kad žemės sklypo Nr. 1 dalį atsakovė UAB „Miškų fondas“ įgijo jau galiojant Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatomis, tačiau ieškovė nebuvo gavusi pranešimų dėl galimybės pirmumo teise įgyti tuomet parduodamas žemės sklypo Nr. 1 dalis. Paašškėjo, kad atsakovai UAB „Miškų fondas“ ir K. B. 2018 m. rugsėjo 25 d. sudarė mainų sutartį bei susitarimą dėl naudojimosi žemės sklypo dalimis tvarkos nustatymo, minėta sutartimi K. B. perdavė UAB „Miškų fondas“ nuosavybėn 13/160 dalių žemės sklypo Nr. 2 ir 251/2766 dalį žemės sklypo Nr. 1, kuris ribojasi su ieškovės žemės sklypu, o atsakovė UAB „Miškų fondas“ atsakovui K. B. mainais perdavė 1/6 dalį žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*), esančio (*duomenys neskelbtini*) (toliau – ir žemės sklypas Nr. 3). Kadangi išmainyti žemės sklypai buvo nelygiaverčiai, atsakovė UAB „Miškų fondas“ sumokėjo atsakovui K. B. 4545 Eur žemės sklypų verčių skirtumą.
6. Be to, 2018 m. spalio 19 d. buvo sudaryta nauja žemės sklypų pirkimo–pardavimo sutartis, kuria atsakovė UAB „Miškų fondas“ iš šešių fizinių asmenų – atsakovų R. J., R. J., P. M., R. G., G. M. ir G. J. įsigijo 1132/1383 dalis žemės sklypo Nr. 1 bei 147/160 dalis žemės sklypo Nr. 2, tapdama 821/922 dalies žemės sklypo Nr. 1 ir viso žemės sklypo Nr. 2 savininke. Atsakovas K. B. 2018 m. spalio 24 d. pardavė UAB „Miškų fondas“ 1/6 dalį žemės sklypo Nr. 3, taigi, šios sutarties pagrindu atsakovei UAB „Miškų fondas“ sugrįžo nuosavybės teisė į 1/6 dalį žemės sklypo Nr. 3.
7. Ieškovės teigimu, 2018 m. rugsėjo 25 d. mainų sutartis yra simuliacinis (iš dalies apsimestinis, iš dalies – tariamasis) sandoris, o 2018 m. spalio 24 d. pirkimo–pardavimo sutartis yra tariamasis sandoris. Sudarant simuliacinę mainų sutartį, buvo pažeistos imperatyvios Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 1 bei 3 dalių nuostatos. Mainų sutartis iš tiesų yra pirkimo–pardavimo sutartis, ir nors priemoka, sudarant mainų sandorį, galima, tačiau šiuo konkrečiu atveju atsakovė UAB „Miškų fondas“ įgijo nuosavybės teisę į 4645 Eur vertės turtą, pati perleisdama tik 100 Eur vertės turtą. Mainomų objektų verčių disproporcija atskleidžia, kad mainų sutartis neatitinka mainų sandorio esmės. Vos tapusi žemės sklypo Nr. 1 dalies savininke, atsakovė UAB „Miškų fondas“ supirko iš fizinių asmenų kitas šio sklypo dalis, taip apeidama gretimų sklypų savininkų (kartu ir ieškovės) pirmumo teisės nusipirkti miškų ūkio paskirties žemės dalis. Be to, nepraėjus nė mėnesiui nuo žemės sklypo Nr. 1 dalių supirkimo, atsakovė UAB „Miškų fondas“ nupirko iš atsakovo K. B. šiam išmainytą 1/6 dalį žemės sklypo Nr. 3.
8. Kadangi mainų sutartis laikytina niekine, atitinkamai niekine pripažintina ir 2018 m. spalio 19 d. pirkimo–pardavimo sutartis, nes atsakovai turėjo laikytis Miškų įstatymo 4¹ straipsnyje įtvirtintos pardavimo tvarkos ir pranešti visiems pirmumo teisę turintiems asmenims, kartu ir ieškovei, apie ketinimą parduoti žemės sklypo Nr. 1 dalis. Be to, niekine pripažintina ir 2018 m. lapkričio 7 d. pirkimo–pardavimo sutartis, kuria atsakovė R. G. bei jos sutuoktinis iš atsakovės UAB „Miškų fondas“ įsigijo 26/1383 dalis žemės sklypo Nr. 1. Kadangi atsakovės UAB „Miškų fondas“ nuosavybės teisė žemės sklypo Nr. 1 dalis įregistruota niekinio ir negaliojančio sandorio pagrindu, tai jie negalėjo jų ir perleisti.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

9. Vilniaus apygardos teismas 2019 m. rugpjūčio 9 d. sprendimu ieškinį atmetė.
10. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2020 m. birželio 18 d. nutartimi panaikino Vilniaus apygardos teismo 2019 m. rugpjūčio 9 d. sprendimą ir perdavė bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.
11. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą iš naujo, 2020 m. gruodžio 1 d. sprendimu ieškinį tenkino:
  - 11.1. pripažino niekine ir negaliojančia atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir K. B. sudarytą 2018 m. rugsėjo 25 d. mainų sutarties dalį dėl 251/2766 dalies žemės sklypo Nr. 1 perleidimo atsakovės UAB „Miškų fondas“ nuosavybėn bei 1/6 dalies žemės sklypo Nr. 3 perleidimo atsakovo K. B. nuosavybėn, ir susitarimą dėl naudojimosi žemės sklypu Nr. 1 tvarkos nustatymo bei atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir K. B. sudarytą 2018 m. spalio 24 d. pirkimo–pardavimo sutartį dėl 1/6 dalies žemės sklypo Nr. 3 perleidimo atsakovės UAB „Miškų fondas“ nuosavybėn nuo jų sudarymo momento;
  - 11.2. taikė dvišalę restituciją ir grąžino atsakovui K. B. nuosavybės teisę į 251/2766 dalį žemės sklypo Nr. 1, o atsakovei UAB „Miškų fondas“ pripažino nuosavybės teisę į 1/6 dalį žemės sklypo Nr. 3;
  - 11.3. pripažino niekine ir negaliojančia atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir R. bei S. G. sudarytą 2018 m. lapkričio 7 d. žemės sklypo dalies pirkimo–pardavimo sutartį ir taikė dvišalę restituciją – atsakovei UAB „Miškų fondas“ grąžino nuosavybės teisę į 26/1383 dalis žemės sklypo Nr. 1, o atsakovams R. ir S. G. – jų sumokėtus 780 Eur;
  - 11.4. pripažino negaliojančia atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir R. J., R. J., P. M., R. G., G. M. ir G. J. sudarytą 2018 m. spalio 19 d. pirkimo–pardavimo sutarties dalį dėl 1132/1383 žemės sklypo Nr. 1 dalių perleidimo atsakovei, taikė dvišalę restituciją – atsakovams R. J., R. J., P. M. ir G. J. grąžino nuosavybės teisę į jų perleistas žemės sklypo dalis, o atsakovei UAB „Miškų fondas“ grąžino jos sumokėtą kainą už nupirktas žemės sklypo dalis.
12. Teismas padarė išvadą, kad mainų ir kitų po jo sudarytų sandorių sudarymo aplinkybės patvirtina, jog mainų sandoris buvo apsimestinis. Atsakovės UAB „Miškų fondas“ įsigytų žemės sklypų dalių mainų sutartimi vertė buvo žymiai didesnė nei atsakovo K. B. įsigytos mainų sutartimi žemės sklypo Nr. 3 dalies. Tokios aplinkybės sudarė pagrindą teismui prieiti prie išvados, jog dviejų didesnės vertės sklypų išmainymas į vieną mažesnės vertės sklypą buvo pasirinktas tik dėl to, kad šalys išvengtų Miškų įstatymo 4¹ straipsnyje nustatytos pareigos turto savininkui suteikti pirmenybę įsigyti parduodamą sklypo dalį bendraturčiui arba žemės sklypo, kuris ribojasi su parduodamu sklypu, savininkui.
13. Byloje nustatyta, kad atsakovas K. B. mainų sutarties pagrindu įsigijęs žemės sklypo Nr. 3 dalį iš atsakovės UAB „Miškų fondas“, jau po mėnesio, t. y. 2018 m. spalio 24 d., sudarė su šia atsakove pirkimo–pardavimo sandorį, kuriuo nuosavybės teisės į žemės sklypo Nr. 3 dalį

grąžintos atsakovei. Atsakovas K. B. nenurodė priežasties, koku tikslu sudarė mainų sutartį, kodėl, tik įsigijęs dalį žemės sklypo, ją perleido pirkimo–pardavimo sutartimi asmeniui, iš kurio sklypo dalį buvo įsigijęs. Dėl to teismas padarė išvadą, kad jis turėjo tikslą tik parduoti turimas žemės sklypo Nr. 1 ir Nr. 2 dalis, o atsakovė UAB „Miškų fondas“, apeidama ieškovės, turinčios nuosavybės teisėmis miškų ūkio paskirties žemės sklypą, besiribojantį su atsakovui K. B. priklausančiu sklypu, pirmumo teisę įsigyti šį sklypą, inicijavo mainų sutarties sudarymą. Teismas nusprendė, kad žemės sklypų dalių perleidimas buvo fiktyvus, mainų sandoris buvo sudaromas pirkimo–pardavimo sandoriui tarp atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir K. B. pridengti, todėl mainų sandoriui taikytinos taisyklės, kurios taikomos pirkimo–pardavimo sandoriui.

14. Įvertinęs aplinkybę, kad žemės sklypo Nr. 1 pardavėjas turėjo pareigą apie sprendimą parduoti sklypą pranešti notarui arba Nacionalinei žemės tarnybai, teismas padarė išvadą, kad pardavėjas šios pareigos neįvykdė, todėl sandoris sudarytas pažeidžiant imperatyvią Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 3 dalies nuostatą, o tai, remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 1.80 straipsnio 1 dalimi, lemia šio sandorio pripažinimą niekiniu ir negaliojančiu.
15. Teismas pažymėjo, kad Lietuvos apeliacinis teismas 2020 m. birželio 18 d. nutartyje padarė išvadą dėl ieškovės teisės reikšti ieškinį byloje ir dėl mainų ir pirkimo–pardavimo sandorių teisėtumo. Šis teismas nurodė, kad žemės sklypo bendraturtis, o nagrinėjamos bylos atveju – ir besiribojančio miškų ūkio paskirties žemės sklypo savininkas dėl pirmumo teisės pirkti žemės sklypą pažeidimo gali nereikšti reikalavimo perkelti jam žemės sklypo pirkėjo teises ir pareigas, jis gali pasinaudoti kitais įstatyme nurodytais teisių gynimo būdais. Lietuvos apeliacinis teismas rėmėsi kasacinio teismo praktika, suformuota civilinėje byloje [Nr. 3K-3-230/2014](#), ir nusprendė, kad kitaip vertinti aplinkybę, ar ieškovė šioje byloje turi reikalavimo teisę ginčyti atsakovų sudarytus sandorius, nėra pagrindo.
16. Pasisakydamas dėl argumentų, kad ieškovė neturi reikalavimo teisės byloje, nes jai ir su ja susijusiems asmenims priklausančios žemės plotas viršija 1500 ha ir ji negalėtų įsigyti žemės sklypo, teismas pripažino tokią aplinkybę nereikšminga. Siekdama įsigyti tam tikrą sklypą, ieškovė gali perleisti turimą turtą kitiems asmenims; jos valdomo sklypo dydis neriboja jos teisės reikalauti apginti jos pažeistą teisę įsigyti gretimą jos sklypui žemės sklypą.
17. Pripažinęs negaliojančiu pirminį sandorį (2018 m. rugsėjo 25 d. mainų sutarties tarp UAB „Miškų fondas“ ir K. B. dalį), teismas pripažino, kad negalioja ir po jo sudaryti kiti sandoriai. Kadangi atsakovė UAB „Miškų fondas“ nebuvo įgijusi nuosavybės teisių į 251/2766 dalį žemės sklypo Nr. 1, todėl ji kaip bendraturtė neturėjo pirmumo teisės įsigyti atsakovų R. J., R. J., P. M., R. G., G. M. ir G. J. parduodamos žemės sklypo Nr. 1 dalių 2018 m. spalio 19 d. pirkimo–pardavimo sutartimi, nes sklypo dalių pardavėjai turėjo pranešti apie sprendimą parduoti turtą gretimą sklypo savininkei ieškovei. Atsižvelgdamas į tai, kad atsakovei UAB „Miškų fondas“ panaikintos 2018 m. spalio 24 d. pirkimo–pardavimo sutarties pagrindu perėjusios nuosavybės teisės į žemės sklypo Nr. 1 dalį, teismas panaikino atsakovų susitarimą dėl naudojimosi žemės sklypu Nr. 1 tvarkos nustatymo, įregistruotą Nekilnojamojo turto registre.
18. Teismas pripažino niekine ir negaliojančia atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir R. G bei S. G. sudarytą 2018 m. lapkričio 7 d. žemės sklypo Nr. 1 dalies pirkimo–pardavimo sutartį ir taikė dvišalę restituciją, nes atsakovė UAB „Miškų fondas“ įgijo nuosavybės teises į šią sklypo dalį neteisėtai, todėl tokio sandorio pagrindu sudarytas sandoris negali būti laikomas teisėtu.
19. Nors ieškovė nereikšė reikalavimo dėl mainų sutarties dalies, kuria atsakovės UAB „Miškų fondas“ nuosavybės teisėn perduots žemės sklypo Nr. 2 dalys, tačiau teismas, remdamasis [CK](#) 1.78 straipsnio 5 dalimi, nusprendė, kad jis gali *ex officio* (savo iniciatyva) vertinti ir šią mainų sandorio dalį. Teismas padarė išvadą, kad Miškų įstatymo 4¹ straipsniui neprieštaruoja pirkimo–pardavimo sutarties dalis dėl žemės sklypo Nr. 2, nes ši sklypo dalis šalių sutartimi įvertinta 800 Eur, o atsakovas K. B. pardavė UAB „Miškų fondas“ 13/160 dalių žemės sklypo Nr. 2 už 800 Eur ir šią sumą atsakovė pardavėjui apmokėjo.
20. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. gruodžio 17 d. papildomu sprendimu priteisė ieškovei iš atsakovų UAB „Miškų fondas“, K. B., R. J., R. J., P. M., R. G., G. J. ir S. G. solidariai 5686 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo; taip pat priteisė iš atsakovų UAB „Miškų fondas“, K. B., R. J., R. J., P. M., R. G., G. J. ir S. G. solidariai 7,07 Eur valstybei procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimo; grąžino ieškovei 83 Eur permokėto žyminio mokesčio; taikydamas restituciją, įpareigojo atsakovą K. B. grąžinti atsakovei UAB „Miškų fondas“ 4545 Eur, gautų pagal 2018 m. rugsėjo 25 d. mainų sutartį.
21. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovės UAB „Miškų fondas“ apeliacinį skundą, 2021 m. gegužės 4 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gruodžio 1 d. sprendimą ir Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gruodžio 17 d. papildomą sprendimą paliko nepakeistus.
22. Kolegija nurodė, kad Miškų įstatymo normos, nustatančios didžiausią leidžiamą įsigyti miškų ūkio paskirties žemės plotą, pakeitimas įsigaliojo tik nuo 2020 m. sausio 1 d., taigi ginčijamų sandorių sudarymo metu jis dar negaliojo. Kadangi byloje ginčijami sandoriai sudaryti iki 2020 m. sausio 1 d., kolegija padarė išvadą, jog nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusi Miškų įstatymo 4¹ straipsnio redakcija negali būti taikoma ginčo teisiniam santykiams ir negali daryti poveikio ieškovėms teisėms, įgytomis iki ginčijamų sandorių sudarymo. Dėl to teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad bendras ieškovės valdomų sklypų plotas šiuo atveju neriboja jos teisės reikalauti apginti pažeistą teisę įsigyti gretimą žemės sklypą.
23. Kolegija nurodė, kad šiuo atveju ieškovė neprivalėjo savo teisių ginti prašydama perkelti jai pirkėjo teises ir pareigas. Ieškovė yra besiribojančio su žemės sklypu Nr. 1 žemės sklypo savininkė. Tai reiškia, kad, parduodant žemės sklypą Nr. 1 ar jo dalį ir nesant pirmesnės eilės pirmumo teisės turėtojų (bendraturčių) arba šiems nesutikus pasinaudoti tokia savo teise, ji, kaip ir kiti besiribojančių sklypų savininkai, būtų turėjusi galimybę įsigyti žemės sklypo Nr. 1 dalį.
24. Kolegija pritarė nuomonei, kad šiuo atveju atsižvelgtina į kasacinio teismo civilinėje byloje Nr. 3K-3-230/2014 pateiktą aiškinimą dėl pirmumo teisės įgyti žemės sklypo dalį. Nors joje buvo analizuotos Lietuvos Respublikos žemės įstatymo, o ne Miškų įstatymo nuostatos, tačiau kasacinis teismas, kitoje byloje pasisakydamas dėl pirmumo teisių įtvirtintų įvairiuose įstatymuose (Žemės įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinajame įstatyme), gynimo būdų, pažymėjo, jog visuose šiuose įstatymuose įtvirtintos pirmumo teisės prigintys yra panaši, analogiška, ja siekiama tų pačių tikslų, todėl ir šios teisės pažeidimo teisinių padarinių pašalinimas negali iš esmės skirtis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-232/2007](#)).
25. Kolegija pažymėjo, kad pirmą kartą šią bylą nagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas konstatavo, jog nagrinėjamos bylos atveju pirkėjo teisių perkėlimas, nors dažnai jis yra priimtinesnis ir efektyvesnis pažeistų pirmumo teisių gynimo būdas, negalėtų būti taikomas, nes toks

reikalavimas nebuvo pareikštas nustatyta tvarka (per 3 mėnesius); ieškovė yra paskesnės eilės pirmumo teisės turėtoja (besiribojančio su žemės sklypu Nr. 1 savininkė), o ne šio sklypo bendraturė. Kolegija laikė, kad šiuo atveju sandorių negaliojimo instituto taikymas yra tinkamas pirmumo teisių gynimo būdas tais atvejais, kai perkėjo teisių perkėlimas, kaip teisių gynimo būdas, nėra galimas, nes tokia teisė pasibaigusi arba nėra būtinų perkėjo teisių perkėlimo prielaidų.

26. Kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad mainų sandoris neatitiko mainų sandorio esmės, savo esme ir šalių siekiamu tikslu jis atitiko pirkimo–pardavimo sandorį. Šią išvadą besąlygiškai pagrindžia mainų ir pirkimo–pardavimo sutarčių sudarymo seka, laiko tarpas tarp kiekvieno iš šių sandorių sudarymo ir jų turinys. Teisėjų kolegija konstatavo, kad byloje nustačius aplinkybes, patvirtinančias ieškovės dėstomą poziciją dėl sandorio apsimestinumo, atsakovai, turėję pareigą paneigti nustatytus faktus, tačiau duomenų, įrodančių sandorio šalių siekį sukurti mainų santykius, nepateikė. Kolegija pritarė, kad atsakovo K. B. atstovo paaiškinimai tik patvirtina sandorių neteisėtumą ir tikslą ne mainyti, o parduoti sklypus.
27. Kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad po mainų sutarties sudaryti kiti sandoriai taip pat yra negaliojantys.
28. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2021 m. gegužės 6 d. papildoma nutartimi priteisė ieškovei iš atsakovės UAB „Miškų fondas“ 290,40 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

29. Kasaciniu skundu atsakovė UAB „Miškų fondas“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gegužės 4 d. nutartį ir 2021 m. gegužės 6 d. papildomą nutartį, taip pat Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gruodžio 1 d. sprendimą ir 2020 m. gruodžio 17 d. papildomą sprendimą ir priimti naują sprendimą – ieškinį atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 29.1. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 2 ir 5 straipsnius teisminė gynyba taikoma tiems asmenims, kurie įrodo, kad yra pažeidžiamos jų teisės ar teisėti interesai. Tačiau ieškinyje atmestamas, jei pareikštas netinkamo asmens, kuris neįrodė, kad jam priklauso teisė, kad jo teisė pažeidžiama ar ginčijama, kad jis turi teisinį interesą dėl ginčo dalyko. Ieškovė nagrinėjamoje byloje savo subjektinės teisės pažeidimą siejo su Miškų įstatymo 4¹ straipsnyje nustatyta miškų ūkio žemės sklypo pardavimo tvarka, įrodinėdama pažeistą jos kaip gretimo žemės sklypo savininkės pirmenybės teisę pirkti parduodamą besiribojantį žemės sklypą. Byloje pripažinta, kad ginčijamų mainų sandoriu nebuvo pažeista ieškovės pirmenybės teisė, nes ši teisė priklausė bendraturčiams R. J., G. J., R. G., P. M. Ieškovė, reikšdama reikalavimą apginti jos teises, turėjo pareigą įrodyti ne tik faktines aplinkybes, kad žemės sklypas Nr. 1 buvo parduodamas, jį buvo besiribojančio sklypo savininkė, bet ir faktą, kad ji gali būti perkėja, t. y. kad imperatyvios teisės normos suteikia jai teisę būti perkėja. Ieškovė pagal Miškų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatytą imperatyvų draudimą negali būti miško ūkio paskirties žemės pirkimo–pardavimo sutarties šalimi, kadangi ieškovė pripažino, kad turi daugiau kaip 1500 ha miško ūkio paskirties žemės. Tai reiškia, kad ginčijamų sandoriu nebuvo pažeistos kokios nors ieškovės teisės, ji neturi teisinio suinteresuotumo ir Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 1 dalyje 2 punkte nustatytos pirmumo teisės įsigyti privačią miškų ūkio paskirties žemę už tokią pat kainą ir kitomis tokiomis pat sąlygomis, todėl teismai negalėjo tokios teisės ginti.
- 29.2. [CK](#) 1.138 straipsnyje nustatyti asmens pažeistų teisių gynimo būdai. Ieškovė, prašydama ginčijamus sandorius pripažinti negaliojančiais, pasirinko savo teises ginti [CK](#) 1.138 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytu būdu. Tokį būdą ji pasirinko dėl to, kad neturi pirmumo teisės įsigyti ginčijamą sklypą. Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatytas specialusis pažeistų teisių gynimo būdas – perkėjų teisių ir pareigų perkėlimas, jeigu buvo pažeista pirmumo teisė pirkti miškų paskirties žemės sklypą. Pagal [CK 6.227 straipsnio](#) 1 dalį teisę pareikšti ieškinį dėl absoliutaus sutarties negaliojimo turi visi asmenys, kurių teises ar teisėtus interesus tokia sutartis pažeidė. Taigi teisminė gynyba (pripažįstant sutartį negaliojančia) gali būti taikoma tik tokiam asmeniui, kurio teisė ar teisėtus interesus yra pažeistas. Pirmiau nurodyta, kad ieškovės teisės nebuvo pažeistos. Be to, jei jos būtų pažeistos, ieškovė privalėtų jas ginti naudodamasi specialiu pažeistos teisės gynimo būdu – perkėjų teisių ir pareigų perkėlimu. Esant specialiosios ir bendrosios teisės normų konkurencijai, teismas privalo taikyti specialiąją teisės normą, reguliuojančią atitinkamus teisinius santykius. Ieškovė, teigdama, kad atsakovai pažeidė jos pirmumo teisę pirkti gretimą žemės sklypą, privalėjo naudotis specialiu pažeistų teisių gynimo būdu, bei reikšti reikalavimą nustatytą Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje. Tokio reikalavimo nepareikškus, nustatę, kad ieškovė neturi pirmumo teisės pirkti miškų ūkio paskirties žemės ir apskritai pagal imperatyvias teises negali būti perkėja, teismai privalėjo ieškinį atmesti.
- 29.3. Bylą nagrinėję teismai rėmėsi išaiškinimu, suformuotu Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinėje byloje [Nr. 3K-3-230/2014](#), kuris nagrinėjamoje byloje ne tik negalėjo būti taikomas, tačiau ir taikytas neteisingai. Pirma, teismų nurodytoje nutartyje nėra pateikta dėl Miškų įstatymo nuostatų aiškinimo ir taikymo. Antra, nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-230/2014](#) priimta 2014 m. balandžio 23 d., o specialusis teisės aktas, reglamentuojantis miško ūkio paskirties žemės pirkimo tvarką ir pažeistos teisės gynimo būdą – perkėjų teisių ir pareigų perkėlimą, priimtas 2014 m. balandžio 24 d. įstatymu Nr. XII-855, kuris įsigaliojo nuo 2014 m. gegužės 1 d. Taigi teismai turėjo aiškinti ir taikyti aktualius, ginčo teisinių santykių metu galiojančius teisės aktus ir juose įtvirtintus pažeistų teisių gynimo būdus.
- 29.4. Teismai neteisingai aiškino Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 3 dalį kaip imperatyvią. Minėtoje normoje yra nustatyta, kokius veiksmus atlieka žemės sklypo savininkas, siekdamas parduoti jam priklausančią sklypą, bet joje nėra nustatytas imperatyvus ribojimas, kad sandoris, sudarytas nesilaikant nurodytos tvarkos, yra negaliojantis. Priešingai, Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatytos sandorio, sudaryto nesilaikant nustatytos tvarkos, pasekmės – suinteresuotas asmuo turi teisę reikalauti, kad jam būtų perkeltos perkėjų teisės ir pareigos. Vienintelis imperatyvas nustatytas Miškų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje, jį teismai ir privalėjo taikyti nagrinėjamoje byloje. Ieškovė neturi teisės įsigyti miškų ūkio paskirties žemės Lietuvos Respublikos teritorijoje, nes jai priklausančių iš valstybės ir kitų asmenų įsigytų miškų ūkio paskirties žemės sklypų plotas yra didesnis kaip 1500 ha, t. y. ieškovė neturi teisės prašyti perkelti perkėjų teisių.
- 29.5. Pagal [CK](#) 6.156 straipsnį šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas. Atsakovai UAB „Miškų fondas“ ir K. B. sudarė žemės sklypo dalių mainų sutartį. Pirkimo–pardavimo ir mainų sutartys pagal savo esmę yra panašios, jų tikslas – perleisti nuosavybės teisę valdomą turtą kitai šaliai. Tai, kad atsakovas K. B. savo žemės sklypo dalį perleido atsakovei UAB „Miškų fondas“, o šį ją įsigijo, neįrodo sandorio neteisėtumo, nelemia pagrindo jį pripažinti negaliojančiu. Mainų sandoris yra realus, jis atitiko šalių valią. Miškų įstatymas, taip pat kiti teisės aktai nedraudžia sudaryti mainų sandorių. Nagrinėjamam atveju nebuvo jokio pagrindo šį sandorį pripažinti negaliojančiu. Perkėjų teises ir pareigas pagal Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 1, 7 dalis turėjo šio sklypo bendraturčiai, o ne ieškovė. Šie asmenys yra sąžiningi įgyėjėjai.
- 29.6. Teismai netinkamai taikė restituciją reglamentuojančias teisės normas. Nagrinėjamam atveju nustatyta, kad: i) ieškovė neturi teisės įgyti besiribojančio žemės sklypo dalies iš atsakovų (Miškų įstatymo 4 straipsnio 2 dalis); atsakovai R. J., P. M., G. J. ir R. G. laikytini sąžiningais teisių ir pareigų pagal ginčijamą 2018 m. spalio 19 d. pirkimo–pardavimo sutartį įgyjėjais; atsakovai R. G. ir S. G. laikytini sąžiningais teisių ir pareigų įgyjėjais pagal ginčijamą 2018 m. lapkričio 7 d. pirkimo–pardavimo sutartį ir susitarimą dėl naudojimosi tvarkos nustatymo ([CK 1.87 straipsnio](#) 3 dalis, 6.153 straipsnio 1 dalis); K. B., R. J., P. M., G. J., R. G. ir S. G. siekia išsaugoti egzistuojančius teisinius santykius su UAB „Miškų fondas“.
- 29.7. Teismai, pripažinę atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir K. B. 2018 m. rugsėjo 25 d. sudarytas mainų sutartis apsimestinėmis,

pripažino negaliojančiomis ir 2018 m. lapkričio 7 d. pirkimo–pardavimo sutarties, 2018 m. spalio 19 d. pirkimo–pardavimo sutarties dalis, tačiau nenurodė jokių motyvų ir argumentų, kodėl šie sandoriai negalioja. Taip teismas pažeidė CPK 270 straipsnio 4 dalį. Taip pat teismas nepateikė argumentų ir dėl kitų byloje kilusių klausimų, pavyzdžiui, ieškovės teisinio suinteresuotumo byloje nebuvimo, CK 1.138 straipsnio ir Miškų įstatymo 4 straipsnio 2 dalies, 4¹ straipsnio 7 dalies aiškinimo ir taikymo, kt.

30. Ieškovė UAB „GreenGold Timberlands 1“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti atsakovės UAB „Miškų fondas“ kasacinį skundą ir Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. gegužės 4 d. nutartį bei 2021 m. gegužės 6 d. papildomą nutartį palikti nepakeistas. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

- 30.1. Ieškovė savo subjektyvės teisės pažeidimą siejo su Miškų įstatymo 4¹ straipsnyje nustatyta miškų ūkio žemės sklypo pardavimo tvarka, įrodinėdama savo, kaip gretimo žemės sklypo savininkės, pirmenybės teisės pirkti parduodamą besiribojantį žemės sklypą pažeidimą. Atsakovė nepagrįstai teigia, kad šiuo atveju ieškovė turėjo įrodyti ne tik aplinkybes, kad žemės sklypas Nr. 1 buvo parduodamas, ieškovė yra besiribojančio su šiuo sklypu žemės sklypo savininkė, bet ir faktą, jog ji apskritai gali būti tokio sklypo pirkėja. Bylą nagrinėję teismai yra nurodę, kad Miškų įstatymo normos pakeitimas, nustatantis didžiausią leidžiamą įsigyti miškų ūkio paskirties žemės plotą, įsigaliojo tik nuo 2020 m. sausio 1 d. Kadangi ginčijamų sandorių sudarymo metu šis įstatymo pakeitimas dar negaliojo, ieškovės valdomų sklypų bendras plotas šiuo atveju neribojo jos teisės reikalauti apginti jos pažeistą teisę įsigyti gretimą jos sklypui žemės sklypą. Taigi ieškovė turi pakankamą suinteresuotumą bylos baigtimi.
- 30.2. Teismas pagrįstai nusprendė, kad ieškovė neprivalo ginti savo teisių Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatytu specialiu pažeistų pirkėjo teisių gynimo būdu, tinkamai rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-230/2014 pateiktais išaiškinimais. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2012 m. lapkričio 7 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-463/2012, 2014 m. balandžio 23 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-230/2014 nurodė, kad ieškovas gali pasirinkti savo pažeistos teisės gynimo būdą; pažeista teisė, susiklosčius faktinei bei teisei situacijai, susijusiai su pirmumo teisės galimu pažeidimu, gali būti ginama ir taikant sandorio negaliojimo institutą bei jo negaliojimo padarinius (restituciją). Dėl to žemės sklypo bendraturtis, nagrinėjamu atveju ir besiribojančio miškų ūkio paskirties žemės sklypo savininkas, dėl pirmumo teisės pirkti žemės sklypą pažeidimo gali ne reikšti reikalavimo perkelti jam žemės sklypo pirkėjo teises ir pareigas, bet pasinaudoti kitais įstatyme nustatytais teisių gynimo būdais. Taigi šioje byloje sprendžiant dėl ieškovės teisės reikšti ieškinį, kasacinio teismo išaiškinimai panašiose bylose yra aktualūs ir svarbūs, juolab kad miškų ūkio paskirties žemės sklypas taip pat yra žemės sklypas. Pažymėtina, kad pirmą kartą šią bylą nagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas konstatavo, jog pirkėjo teisių perkėlimas negalėtų būti taikomas, nes toks reikalavimas nebuvo pareikštas nustatyta tvarka (per 3 mėnesius); nes ieškovė yra paskesnės eilės pirmumo teisės turėtoja, o ne žemės sklypo Nr. 1 bendraturtė. Šiuo atveju sandorių negaliojimo instituto taikymas yra tinkamas pirmumo teisių gynimo būdas.
- 30.3. Atsakovė nepagrįstai siaurai aiškina imperatyvios Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 3 dalies normos sąvoką. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad imperatyviosios teisės normos nustatomos siekiant apsaugoti visuomenės interesus, viešąją tvarką, joms būdingi aiškiai išreikšti draudimai, įsakymai įpareigojimai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-442/2011). Šiuo atveju Miškų įstatymo 4¹ straipsnyje, siekiant apsaugoti miškų ūkio paskirties žemės sklypo savininko bendraturčių ir besiribojančių sklypų savininkų interesus, buvo įsakymai įtvirtinta miškų ūkio paskirties žemės sklypo pardavimo tvarka, nuo jos nukrypti draudžiama. Miškų įstatymo 4¹ straipsnio nuostatų nedaro dispozityvių aplinkybė, kad asmuo, kurio pirmenybės teisė įsigyti parduodamą miškų ūkio paskirties žemės sklypą yra pažeista, turi teisę pasirinkti pažeistos teisės gynimo būdą, ir specialiojo gynimo būdo – pirkėjo teisių ir pareigų perkėlimo – taikymui Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatytas sutrumpintas 3 mėnesių ieškinio senaties terminas, per kurį asmuo turi teisę per teismą reikalauti pirkėjo teisių ir pareigų perkėlimo.
- 30.4. Atsakovė nepagrįstai teigia, kad 2018 m. spalio 19 d. ir 2018 m. lapkričio 7 d. pirkimo–pardavimo sutartys neprieštarauja imperatyvioms įstatymo normoms, todėl šios negalėjo būti pripažintos niekinėmis ir negaliojančiomis, taip pat negalėjo būti taikoma restitucija. Teismai argumentavo savo sprendimą dėl šių pirkimo–pardavimo sutarčių pripažinimo negaliojančiomis. Pripažinus, kad pirmasis 2018 m. rugsėjo 25 d. mainų sandoris yra negaliojantis, negalioja ir kiti sandoriai – atsakovė UAB „Miškų fondas“ nebuvo įgijusi nuosavybės teisių į 251/2766 dalį žemės sklypo, todėl kaip bendraturtė neįgijo pirmumo teisės įsigyti kitų bendraturčių sklypo dalių 2018 m. spalio 19 d. pirkimo–pardavimo sutartimi. Tai, kad sklypo dalį iš bendraturčių įsigijo asmuo, kuris nebuvo sklypo bendraturtis, nesant gretimo sklypo savininko atsisakymo pirkti parduodamas sklypo dalis, lemia išvadą, jog pirkimo–pardavimo sandoris laikytinas prieštaraujančiu imperatyviai įstatymo normai apie sprendimą parduoti miškų ūkio paskirties žemės sklypą pranešti pirmenybės teisę turinčiam gretimam sklypo savininkui, todėl negaliojančiu. 2018 m. lapkričio 7 d. žemės sklypo dalies pirkimo–pardavimo sutartis pripažinta negaliojančia ir taikyta dvišalė restitucija, nes atsakovė UAB „Miškų fondas“ įgijo nuosavybės teises į šią sklypo dalį neteisėtai.
- 30.5. Nepagrįsti ir atsakovės argumentai, kad atsakovas S. G. yra sąžiningas 26/1383 dalių žemės sklypo Nr. 1 įgijėjas. Kasacinio teismo praktikoje konstatuota, kad turto įgijėjo sąžiningumą ar nesąžiningumą lemiančios aplinkybės yra vertinamojo pobūdžio ir kiekvienoje byloje nustatomos individualiai, atsižvelgiant į kiekvienos bylos aplinkybes, teisių santykių šalių padėtį, elgesį ir kt. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-168/2007, kt.). Turto įgijėjas, siekdamas apsaugoti nuo galimo įgyjamo turto išreikalavimo ateityje, privalo veikti aktyviai, būti apdairus, įsitikinti kontrahento sąžiningumu. Tik tokiu atveju jam gali būti taikoma sąžiningo įgijėjo teisių apsauga. Šiuo atveju atsakovas S. G. nepateikė jokių įrodymų, kurie patvirtintų, kad jis iki 2018 m. lapkričio 7 d. pirkimo–pardavimo sutarties sudarymo pasidomėjo sandorių, kurių sudarymas lėmė atsakovės UAB „Miškų fondas“ tapimą žemės sklypo Nr. 1 dalies savininke, grandine. Be to, atsakovo S. G. sutuoktinė R. G. buvo ne tik 2018 m. lapkričio 7 d. pirkimo–pardavimo sutarties, bet ir 2018 m. spalio 19 d. pirkimo–pardavimo sutarties šalimi, taigi ji žinojo arba turėjo žinoti ginčijamų sandorių sudarymo aplinkybes, kartu ir tai, kokių būdu atsakovė UAB „Miškų fondas“ neteisėtai tapo žemės sklypo Nr. 1 bendraturte. Dėl to nėra teisinio pagrindo atsakovą S. G. laikyti sąžiningu įgijėju ir taikyti jo teisių apsaugą.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl gretimo miškų ūkio žemės sklypo savininko teisinio suinteresuotumo ginčyti šalia esančio sklypo savininko sudarytą sandorį, kurį sudarant galėjo būti pažeista Miškų 4¹ straipsnyje nustatyta pardavimo tvarka

31. Kasaciniame skunde keliamas klausimas dėl gretimo miškų ūkio žemės sklypo savininko teisinio suinteresuotumo kreiptis į teismą ir ginčyti gretimo sklypo vieno iš bendraturčių sudarytą mainų sandorį, taip pat vėlesnius pirkimo–pardavimo sandorius, kai gretimo miškų ūkio

žemės sklypo savininkas, pasikeitus teisiniui reglamentavimui, iš esmės negalėtų įsigyti tokio sklypo.

32. [CPK 2 straipsnio](#) 1 dalyje nustatytas civilinio proceso tikslas – asmenų, kurių materialiosios subjektinės teisės ar įstatymų saugomi interesai pažeisti ar ginčijami, interesų gynimas. [CPK 5](#) straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatyme nustatyta tvarka kreiptis į teismą tam, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Kreiptis į teismą dėl kitų asmenų teisių gynimo galima tik įstatymų nustatytais atvejais ([CPK 5 straipsnio](#) 3 dalis).
33. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad pagal [CPK 5 straipsnio](#) 1 dalį teisę į teisminę gynybą turi asmuo, kurio teisė ar įstatymų saugomas interesas yra pažeisti ar ginčijami. Joje įtvirtinta ne bet kurio, o suinteresuoto asmens teisė kreiptis į teismą. Suinteresuotumas – tai savarankiškas teisinis interesas ir poreikis jį ginti. Teisė kreiptis į teismą nereiškia, kad asmuo gali reikalauti ginti nuo pažeidimų bet kieno teisę, o reiškia galimybę kreiptis į teismą dėl to, kad būtų apginta jo subjektinė teisė ar įstatymų saugomas interesas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-404/2011](#); 2019 m. gegužės 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-173-701/2019](#), 23 punktas). Įgyvendinus teisę į teisminę gynybą pasiekiamas materialusis teisinis efektas, t. y. modifikuojamos (sukuriamos, panaikinamos, pakeičiamos) suinteresuoto asmens subjektinės teisės ar pareigos. Materialiųjų teisiųjų padarinių nesukeliantis reikalavimas negali būti savarankiškas bylos nagrinėjimo dalykas, nes jo nagrinėjimas ir patenkinimas nėra teisės į teisminę gynybą įgyvendinimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-485/2008](#); 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-241/2013](#); 2019 m. rugpjūčio 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-259-969/2019](#), 41 punktas). Taigi, kreipimasis į teismą nėra savitiksli, tokiu kreipimusi yra siekiama apginti galimai pažeistas teises. Dėl to byla pagal asmens reikalavimą (prašymą) nagrinėjantis teismas nustato to besikreipusio į teismą asmens suinteresuotumo egzistavimą.
34. Jei asmuo kreipiasi į teismą su ieškiniu gindamas jam pačiam priklausančią teisę arba interesą, tai jis privalo nurodyti, kokia jo teisė pažeista ir koks saugomas interesas turėtų būti ginamas, nes teisė kreiptis į teismą nereiškia, kad asmuo gali reikalauti ginti nuo pažeidimų bet kieno teisę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-25/2009](#); 2013 m. gruodžio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-706/2013](#)). Tačiau jeigu jis neįrodo, kad turi teisę ar teisėtą interesą dėl ginčo dalyko, tai ieškinys gali būti atmetamas taikant [CPK 5](#) straipsnį dėl to, jog yra pareikštas netinkamo ieškovo – asmens, kuris neįrodė, kad jam priklauso teisė, jog jo teisė pažeidžiama ar ginčijama, kad jis turi teisinį interesą dėl ginčo dalyko (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-296-378/2019](#), 35.2 punktas).
35. Nagrinėjamoje byloje pareikštu ieškiniu ieškovė, remdamasi [CK 1.80 straipsniu](#), prašė pripažinti negaliojančiais atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir K. B. sudarytą 2018 m. rugsėjo 25 d. mainų sandorio dėl 251/2766 žemės sklypo Nr. 1 dalį, taip pat vėlesnius šių atsakovų bei atsakovės UAB „Miškų fondas“ su kitais atsakovais sudarytus miško žemės sklypo dalių pirkimo–pardavimo sandorius. Formuluoama faktinį ieškinių pagrindą, ieškovė nurodė, kad ginčijamais mainų ir pirkimo–pardavimo sandoriais buvo pažeistos ne tik imperatyvios Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 1, 3 dalių nuostatos, bet ir jos teisė įsigyti miškų ūkio paskirties žemės sklypą. Teigdamą, kad ginčijamos atsakovų UAB „Miškų fondas“ ir K. B. 2018 m. rugsėjo 25 d. mainų ir 2018 m. spalio 24 d. pirkimo–pardavimo sutartys yra apsimestiniai sandoriai, siekiant pridengti kitą pirkimo–pardavimo sutartį, sudarytą pažeidžiant Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 3 dalį, ieškovė jos teises prašė apginti iš esmės [CK 1.138 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkte nustatyto būdu – atkurti padėtį, buvusią iki ginčijamų sandorių sudarymo.
36. Miškų įstatymo 4¹ straipsnyje (2014 m. balandžio 24 d. įstatymo Nr. XII-855 redakcija, įsigaliojusi nuo 2014 m. gegužės 1 d.) nustatyta pirmumo teisė įsigyti privačią miškų ūkio paskirties žemę. Šio straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad pirmumo teisę įsigyti privačią miškų ūkio paskirties žemę už tokią pat kainą ir kitomis tokiomis pat sąlygomis, išskyrus atvejus, kai ši žemė parduodama iš viešųjų varžytynių, pagal šią eilės tvarką turi: 1) žemės sklypo bendraturčiai – [CK 4.79](#) straipsnyje nustatyta tvarka; 2) asmuo, nuosavybės teise turintis miškų ūkio paskirties žemės sklypą, kuris ribojasi su parduodamu miškų ūkio paskirties žemės sklypu. Remiantis Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 3 dalimi, žemės savininkas apie sprendimą parduoti miškų ūkio paskirties žemės sklypą praneša pasirinktam notarui arba Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritoriniam padaliniiui pagal parduodamo žemės sklypo buvimą vietą. Pranešime apie sprendimą parduoti miškų ūkio paskirties žemės sklypą žemės savininkas privalo nurodyti pardavimo sąlygas. Jeigu miškų ūkio paskirties žemės sklypo savininko pranešimas apie sprendimą parduoti miškų ūkio paskirties žemės sklypą pateikiamas notarui, šis ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo jo gavimo pranešimą perduoda Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritoriniam padaliniiui pagal parduodamo žemės sklypo buvimą vietą. Kai parduodama bendrosios nuosavybės teise valdoma žemės sklypo dalis, pranešimas apie sprendimą parduoti miškų ūkio paskirties žemės sklypo dalį Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritoriniam padaliniiui pateikiamas tik tuo atveju, kai [CK 4.79](#) straipsnyje nustatyta tvarka pirmumo teise pirkti žemės sklypą nepasinaudoja to žemės sklypo bendraturtis.
37. Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad jeigu žemės sklypas parduotas pažeidžiant pirmumo teisę jį pirkti, šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas suinteresuotas asmuo per 3 mėnesius nuo sužinojimo apie miškų ūkio paskirties žemės sklypo pardavinimą dienos arba nuo momento, kai galėjo apie tai sužinoti, turi teisę per teismą reikalauti, jog jam būtų perkeltos pirkėjo teisės ir pareigos. Pagal Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 2 dalį asmuo ar susiję asmenys gali įsigyti tiek miškų ūkio paskirties žemės Lietuvos Respublikos teritorijoje, kad bendras jiems priklausančios iš valstybės ir kitų asmenų įsigytos miškų ūkio paskirties žemės sklypų plotas nebūtų didesnis kaip 1500 ha.
38. Atsakovė UAB „Miško fondas“ kasaciniame skunde nurodo, kad ieškovė, reikšdama reikalavimą dėl ginčo sandorių pripažinimo niekiniais ir negaliojančiais bei restitucijos taikymo, turėjo pareigą įrodyti ne tik faktines aplinkybes, kad žemės sklypas Nr. 1 buvo parduodamas, jį buvo besiribojančio sklypo savininkė, bet ir faktą, kad ji gali būti pirkėja. Atsakovė nurodo, kad ieškovė pagal Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 2 dalį negali būti miško ūkio paskirties žemės pirkimo–pardavimo sutarties šalimi, kadangi pati ieškovė pripažino, jog turi daugiau kaip 1500 ha miško ūkio paskirties žemės, o esant Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 2 dalyje įtvirtintam draudimui turėti daugiau nei 1500 ha miškų ūkio paskirties žemės, ieškovė neturi teisinio suinteresuotumo dėl ginčo sandorių pripažinimo niekiniais ir negaliojančiais, kadangi neturi Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 1 dalyje 2 punkte nustatytos pirmumo teisės įsigyti privačią miškų ūkio paskirties žemę už tokią pat kainą ir kitomis tokiomis pat sąlygomis. Be to, anot atsakovės UAB „Miškų fondas“, ieškovė byloje nereiškė Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatyto reikalavimo dėl pirkėjo teisių perkėlimo, todėl nustatė, kad ieškovė neturi pirmumo teisės įsigyti miško ūkio paskirties žemės sklypą, teismai turėjo ieškovės ieškinį atmesti.
39. Pirmosios instancijos teismas šiuo klausimu nurodė, kad vien tai, jog [CPK 5](#) straipsnis įtvirtina, kad asmuo turi teisę ginti savo pažeistą teisę ar teisėtą interesą, reiškia, jog negali būti vertinama, kad asmuo ginti teisę gali tik tuo būdu, kuris nustatytas specialiaame įstatyme, t.

y. reikalaujamas, kad jam būtų perkeltos pirkėjo teisės. Teismas, grįsdamas tokią savo išvadą, rėmėsi Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. birželio 18 d. nutartimi, kurioje apeliacinės instancijos teismas vadovavosi kasacinio teismo praktika, suformuota civilinėje byloje [Nr. 3K-3-230/2014](#), ir nurodė, kad žemės sklypo bendraturtis, o nagrinėjamos bylos atveju – ir besiribojančio miškų ūkio paskirties žemės sklypo savininkas dėl pirmumo teisės pirkti žemės sklypą pažeidimo gali nereikšti reikalavimo perkelti jam žemės sklypo pirkėjo teises ir pareigas, jis gali pasinaudoti kitais įstatyme nustatytais teisių gynimo būdais. Taip pat pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad ta aplinkybė, kokio dydžio žemės sklypą valdo ieškovas nuosavybės teisėmis bylos nagrinėjimo metu, nėra reikšminga, kadangi, siekdamas įsigyti tam tikrą sklypą, ieškovas gali perleisti turimą turtą kitiems asmenims. Todėl teismas konstatavo, kad ieškovo valdomo sklypo dydis neriboja jo teisės reikalauti apginti jo pažeistą teisę įsigyti gretimą jo sklypui žemės sklypą.

40. Apeliacinės instancijos teismas su šiais pirmosios instancijos teismo argumentais sutiko, papildomai pažymėjo, kad bendras ieškovės valdomų sklypų plotas šiuo atveju neriboja jos teisės reikalauti apginti pažeistą teisę įsigyti gretimą žemės sklypą, kadangi Miškų įstatymo normos, nustatančios didžiausią leidžiamą įsigyti miškų ūkio paskirties žemės plotą, pakeitimas įsigaliojo tik nuo 2020 m. sausio 1 d., o byloje ginčijami sandoriai sudaryti iki 2020 m. sausio 1 d. Apeliacinės instancijos teismas, taip pat remdamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 7 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-474/2014](#), nurodė, kad žemės sklypo bendraturtis, statinio ar įrenginio savininkas, o nagrinėjamo atveju – ir besiribojančio miškų ūkio paskirties žemės sklypo savininkas dėl pirmumo teisės pirkti žemės sklypą pažeidimo gali nereikšti reikalavimo perkelti jam žemės sklypo pirkėjo teises ir pareigas, jis gali pasinaudoti kitais įstatyme nustatytais teisių gynimo būdais, be kita ko, kelti sandorio galiojimo klausimą ir reikalauti restitucijos taikymo.
41. Teisėjų kolegija, įvertinusi ginčo aplinkybes, bylos medžiagą ir pirmiau nurodytus abiejų instancijų teismų argumentus teisės taikymo ir aiškinimo aspektu dėl ieškovės teisinio suinteresuotumo ir teisės ginčyti sandorius nagrinėjamo atveju turėjimo, nežvelgė pagrindo nagrinėjamoje byloje sutikti su minėtomis teismų išvadomis dėl kelių priežasčių.
42. Pirmiausia teisėjų kolegija pažymi, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2007 m. spalio 24 d. nutarime (bylos Nr. 26/07) yra nurodęs, kad teismų precedentai yra teisės šaltiniai – *autoritate rationis*; rėmimasis precedentais yra vienodos (nuoseklios, neprieštaringos) teismų praktikos, kartu ir Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinto teisingumo principo, įgyvendinimo sąlyga. Teismų precedentų, kaip teisės šaltinių, reikšmės negalima pervertinti, juolab suabsoliutinti. Remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai. Pabrėžtina, kad teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapačios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas.
43. Kasacinio teismo praktikoje ne sykį yra pažymėta, kad precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapačios arba labai panašios į faktines aplinkybes bylose, kuriose buvo sukurtas precedentas ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip byloms, kuriose buvo sukurtas precedentas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-234-248/2016, 15 punktas), kasacinį skundą galima grįsti tik tokiais Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyse išdėstytais teisės išaiškinimais, kurie suformuluoti savo faktinėmis aplinkybėmis analogiškose arba iš esmės panašiose į bylą, kurioje kasacine tvarka skundžiamas teismo sprendimas, bylose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. sausio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-9/2006](#)).
44. Nagrinėjamo atveju teisėjų kolegija konstatuoja, kad teismai nepagrįstai rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-230/2014](#) ir 2014 m. lapkričio 7 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-474/2014](#) suformuluotais išaiškinimais, kadangi šiose bylose nebuvo sprendžiama dėl Miškų įstatymo taikymo ir aiškinimo. Teisėjų kolegija pažymi, kad civilinėje byloje [Nr. 3K-3-230/2014](#) buvo sprendžiama dėl žemės sklypo bendraturčio pirmenybės teisės pirkti parduodamą žemės sklypo dalį ir statinių bei įrenginių savininkų pirmenybės teisės pirkti parduodamą žemės sklypą, užimtą statinių bei įrenginių ir būtiną šiems objektams naudoti pagal paskirtį, o civilinėje byloje [Nr. 3K-3-474/2014](#) pateikti išaiškinimai taikant ir aiškinant Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinąjį įstatymą. Taip pat minėtose bylose spėsta dėl pirmumo teisės įsigyti privačią ir žemės ūkio paskirties žemę, o nagrinėjamo atveju sprendžiama dėl miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo. Taigi, nagrinėjamos bylos ir pirmiau minėtų kasacinio teismo bylų *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) nėra tapatus ir dėl to šiuo atveju teismai neturėjo teisinio pagrindo nagrinėjamam ginčui taikyti tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-230/2014](#), tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 7 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-474/2014](#) suformuluotus išaiškinimus.
45. Antra, teisėjų kolegija sutinka su atsakovės UAB „Miškų fondas“ kasacinio skundo argumentais, kuriais teigiama, kad Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatytas specialusis pažeistų teisių gynimo būdas. Teisėjų kolegija pažymi, kad Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatytas ne tik specialusis pirmumo teisę pirkti miškų ūkio paskirties žemę turinčių subjektų pažeistų teisių gynbos būdas – pirkėjo teisių perkėlimas, bet ir šio gynbos būdo pareikšimo teismui terminas bei kvalifikuotų subjektų, turinčių teisę ginčyti sandorį šiuo pagrindu, ratas, t. y. tokia teisė suteikiama ne visiems, o tik pirmumo teisę pirkti miškų ūkio paskirties žemę turintiems subjektams.
46. Todėl teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šios nutarties 36–37 punktuose aptartas Miškų įstatymo nuostatas bei vadovaudamasi [CPK 361 straipsniu](#) 4 dalies 2 punktu, formuluoja tokią teisės taikymo ir aiškinimo taisyklę: *ieškovas, manydamas, kad yra pažeistos jo, kaip besiribojančio miškų ūkio žemės sklypo savininko, pirmumo teisės įsigyti privačią miškų ūkio paskirties žemę, gretimą sklypo savininkui perleidus tokį sklypą nesilaikant Miškų įstatyme nustatytos tvarkos, savo teises gali ginti tik naudodamasi specialiu Miškų įstatymo 4¹ straipsnio 7 dalyje nustatytu pažeistų teisių gynbos būdu – pirkėjo teisių ir pareigų perkėlimu.*
47. Tačiau ieškovė byloje reikalavimo dėl šio teisių gynbos būdo taikymo nepareikšė. Negana to, ieškovė byloje pripažino, kad turi daugiau kaip 1500 ha miško ūkio paskirties žemės. Todėl, esant Miškų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtintam draudimui turėti daugiau nei 1500 ha miškų ūkio paskirties žemės, teisėjų kolegijos vertinimu, tai sudaro savarankišką pagrindą daryti išvadą, kad ji ginčo sandoriais perleistos miškų ūkio paskirties žemės dalių įsigyti negalėtų.
48. Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys, kad teismai byloje nepagrįstai suabsoliutino aplinkybę, jog ginčo sandoriai sudaryti dar iki Miškų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatyto draudimo turėti daugiau nei 1500 ha miškų ūkio paskirties žemės įsigaliojimo, todėl nepagrįstai nurodė, kad

ieškovės turimas miškų ūkio paskirties žemės plotas nagrinėjamu atveju nebuvo reikšmingas. Teisėjų kolegija pažymi, kad ieškiniu siekiami galimai pažeistų teisių gynbos būdai turi būti realūs, t. y. sukeliantys teises pasekmes, o ne hipotetiniai. Byloje nustačius, kad ieškovė neturi galimybės įgyvendinti pirmumo teisę pirkti ginčo sandoriais perleistas miško ūkio paskirties žemės dalis dėl Miškų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto draudimo turėti daugiau nei 1500 ha miškų ūkio paskirties žemės, darytina išvada, kad ieškovė nagrinėjamu atveju neturi teisinio suinteresuotumo kvestionuoti ginčo sandorius, kadangi subjektinės teisės pirkti pirmumo teise ginčo sandorius ieškovė įgyvendinti negali dėl pirmiau minėto Miškų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto draudimo.

49. Nustačius, kad nagrinėjamu atveju ieškovė neturi teisinio suinteresuotumo dėl ginčo sandorių nuginklėjimo, be to, byloje jai neprašant taikyti specialaus teisių gynimo būdo, nustatyto Miškų įstatymo 4° straipsnio 7 dalyje, kiti kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį argumentai laikytini teisiskai nereikšmingais kitokio sprendimo byloje priėmimui.
50. Apibendrinama pirmiau nurodytus argumentus ir teisinį reglamentavimą, teisėjų kolegija konstatuoja, kad šiuo atveju byla nagrinėjant teismui netinkamai įvertino ieškovės teisinį suinteresuotumą ginčo sandorių nuginklėjimu, o konstatavus ieškovės teisinio suinteresuotumo nagrinėjamu atveju nebuvimą, tai sudaro pagrindą panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų priimtus procesinius sprendimus ir papildomus procesinius sprendimus bei priimti naują sprendimą – ieškovės ieškinį atmesti ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktas).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

51. [CPK 93 straipsnio](#) 5 dalyje nustatyta, kad jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą. Vadovaujantis [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalimi, šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jo turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas taip pat priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos ([CPK 98 straipsnio](#) 1 dalis).
52. Nagrinėjamu atveju nusprendus panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – ieškovės ieškinį atmesti, priimtas atsakovams palankus teismo sprendimas, todėl darytina išvada, kad teisę į bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimą turi atsakovai.
53. Atsakovė UAB „Miškų fondas“, pirmą kartą nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme, pateikė prašymą priteisti jos naudai iš ieškovės 3872 Eur bylinėjimosi išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimą. Bylą pirmą kartą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme atsakovė pateikė prašymą dėl 1815 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliaciniame teisme, atlyginimo priteisimo. Bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme pakartotinai atsakovė prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo nepateikė, toks prašymas nebuvo gautas, o bylą nagrinėjant pakartotinai apeliacinės instancijos teisme atsakovė patyrė 1815 Eur bylinėjimosi išlaidų už advokato teisinę pagalbą. Remiantis Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenimis, nustatyta, kad už byloje paduotą apeliacinį skundą atsakovė taip pat sumokėjo 805 Eur žyminio mokesčio. Taip pat atsakovė UAB „Miškų fondas“ pateikė prašymą dėl 3630 Eur dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo priteisimo.
54. Teisėjų kolegija, įvertinusi tai, kad byloje pateikti atsakovės bylinėjimosi išlaidų realumą patvirtinantys įrodymai, o prašomos priteisti bylinėjimosi išlaidos neviršija Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. IR-85 patvirtintose Rekomendacijose dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio, konstatuoja, kad atsakovei iš ieškovės priteistinas pirmiau nurodytų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas. Iš viso atsakovei iš ieškovės priteistinas 11 937 Eur patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas.
55. Kiti atsakovai byloje nepateikė prašymų dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo, todėl šių asmenų patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos.
56. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 28 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas turėjo 31,56 Eur procesinių dokumentų įteikimo išlaidų ([CPK 88 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Pastarosios valstybės naudai priteistinos iš ieškovės ([CPK 96 straipsnio](#) 2 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gegužės 4 d. nutartį ir 2021 m. gegužės 6 d. papildomą nutartį, taip pat Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gruodžio 1 d. sprendimą ir 2020 m. gruodžio 17 d. papildomą sprendimą panaikinti ir priimti byloje naują sprendimą – ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „GreenGold Timberlands 1“ ieškinį atmesti.

Priteisti atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Miškų fondas“ (j. a. k. 304849452) iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „GreenGold Timberlands 1“ (j. a. k. 304217043) 11 937 (vieniolika tūkstančių devynis šimtus trisdešimt septynis) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti valstybei iš ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „GreenGold Timberlands 1“ (j. a. k. 304217043) 31,56 Eur (trisdešimt vieną Eur 56 ct) išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, atlyginimo. Ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5662.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Virgilijus Grabinskas

Andžej Maciejevski

Sigita Rudėnaitė

